

การมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษายุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา*

COMMUNITY PARTICIPATION IN MODERN EDUCATIONAL INSTITUTIONS UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

กอบชัย เมฆดี*, ธีระวัฒน์ มอนโรตอง, อัจฉรา นียมภา

Kobchai Mekdee*, Teerawat Montaisong, Achara Niyamabha

หลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา พระนครศรีอยุธยา ประเทศไทย

Doctor of Education Program, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, Phranakhon Si Ayutthaya, Thailand

*Corresponding author E-mail: kobchai.m@rmutsb.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษายุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา และ 2) แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษายุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาของจังหวัดในภาคกลางตอนบน จำนวน 367 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครชีและมอร์แกน จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ เป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้การวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษายุคใหม่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และ 2) แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษายุคใหม่ ได้แก่ 1) การร่วมคิดตัดสินใจ พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและนโยบายของโรงเรียน และร่วมตัดสินใจกำหนดแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา 2) การร่วมวางแผน พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน และนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง 3) การร่วมดำเนินงาน พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนกิจกรรม เพื่อให้เห็นผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริง และสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ยุคใหม่ผ่านระบบเทคโนโลยี AI 4) การประเมินผล พบว่า ชุมชนควรมีบทบาทในการประเมินผล เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและความโปร่งใส และประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักเรียน ตลอดจนความพึงพอใจการบริการ และ 5) การร่วมรับผลประโยชน์ พบว่า เน้นการแบ่งปันความรู้ ทักษะ และโอกาสที่เกิดจากการดำเนินงานของโรงเรียน เพื่อช่วยให้เกิดความผูกพันและความร่วมมืออย่างต่อเนื่องระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของชุมชน, สถานศึกษายุคใหม่, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

Abstract

This research aims to study 1) community participation in modern schools under the Secondary Educational Service Area Office and 2) guidelines for community participation in modern schools under the Secondary Educational Service Area Office. This is a mixed-methods research. The sample consisted of 367 administrators, teachers, and school committee members from primary and secondary educational service areas in the upper central region of Thailand. The sample size was determined using the Krejcie-Morgan table through stratified random sampling. The research instruments were questionnaires and interviews. Statistical analysis included mean, standard deviation, and content analysis. The results showed that 1) overall community participation in modern schools was at a high level, and 2) guidelines for community participation included: 1) collaborative decision-making, where the community participated in determining the school's direction and policies, and in deciding on the school's educational development plan; 2) collaborative planning, where the community participated in planning and setting clear goals and continuously utilizing technology in learning management; 3) collaborative implementation, where the community participated in driving activities to achieve tangible results and create modern learning innovators through AI technology; and 4) community participation in evaluation. To ensure efficiency and transparency, and to assess student learning outcomes and service satisfaction, and 5) shared benefits, it was found that emphasis is placed on sharing knowledge, skills, and opportunities arising from the school's operations to help create ongoing engagement and cooperation between the school and the community.

Keywords: Community Participation, Modern Educational Institutions, Secondary Educational Service Area Office

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติแนวคิดสำคัญไว้ในมาตรา 54 วรรคสอง กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ กอปรกับยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) ได้ระบุถึงการมีส่วนร่วมไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งมีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยมีประเด็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญ คือ 1) การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา ในทุกระดับ ทุกประเภท โดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากภาคเอกชนในการจัดการศึกษา และ 2) การส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครอบครัวและชุมชนในการพัฒนา

ทรัพยากรมนุษย์ นอกจากนี้ แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ได้ให้ความสำคัญในการปฏิรูปการศึกษา และการเรียนรู้โดยรวมของประเทศ โดยมีประเด็นปฏิรูปที่สำคัญ คือ การสร้างร่วมมือระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเอกชน เพื่อการจัดการศึกษาด้วย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563)

ดังนั้น การบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนกับสถานศึกษา จึงเป็นการเปิดโอกาสในการจัดการศึกษาให้เกิดผลดี มีประสิทธิภาพ ตรงตามความต้องการของประชาชน โดยเฉพาะผู้ปกครองต้องนำกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามาใช้ในทุกระดับ ทั้งนี้ เพราะเมื่อผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาย่อมจะช่วยให้ขับเคลื่อนให้การบริหารจัดการศึกษาดำเนินไปตามความต้องการของผู้ปกครอง และชุมชนอย่างแท้จริง ช่วยให้สถานศึกษาได้รับการยอมรับจากชุมชน ชุมชนรักและหวงแหนสถานศึกษา ซึ่งส่งผลให้ผู้ปกครองและชุมชนที่จะให้การสนับสนุนทรัพยากรการศึกษามากขึ้น ให้ความร่วมกับสถานศึกษาในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามาร่วมดำเนินกิจกรรม ตั้งแต่การศึกษาปัญหา การวางแผน ดำเนินการ การตัดสินใจ การแก้ไขปัญหา และการประเมินร่วมกัน เพื่อขับเคลื่อนให้กิจกรรมนั้นดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพโดยยึดหลักการมีส่วนร่วม คือ หลักร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ ร่วมรับผิดชอบ เกิดเรียนรู้ซึ่งกันและกันของทุกฝ่าย นับตั้งแต่การแสดงความคิดเห็น การวางแผน การดำเนินการและการแก้ไขปัญหา ตลอดจนการควบคุม กำกับ ติดตามและประเมินผล เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งสามารถทำได้ทั้งทางตรง คือ ร่วมเป็นคณะทำงานและทางอ้อมร่วมวางแผน นโยบาย การมีส่วนร่วมของประชาชน และชุมชนในการจัดการศึกษานับเป็นกระบวนการที่สำคัญที่จะช่วยพัฒนาการศึกษาให้ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น โดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดเล็กหากชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากรการศึกษารวมถึงการเชิญผู้ปกครองที่มีความรู้และมีเวลาว่างมาเป็นครูพ่อกูแม่ให้ความรู้ด้านวิชาการด้านภูมิปัญญากับบุตรหลานย่อมเกิดผลดีทั้งต่อโรงเรียนที่ได้บุคลากรเพิ่ม ส่วนผู้ปกครองย่อมภาคภูมิใจที่ได้สอนบุตรหลานในโรงเรียน รวมถึงนักเรียนที่จะมีความเคารพและนับถือในตัวผู้ปกครองเพิ่มมากขึ้นซึ่งเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550)

อีกทั้ง ผู้วิจัยมีโอกาเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ทั้งผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ชุมชน และสถานประกอบการ พบว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาดังกล่าว ยังมีส่วนน้อยที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างจริงจัง ปัญหาที่พบคือ ในเรื่องของการจัดการศึกษาภายในโรงเรียนทั้งหมดนั้นมักจะเป็นไปตามผู้บริหาร โรงเรียนนั้น ๆ กำหนด ทั้งนี้ หากผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ สถานประกอบการ รวมทั้งบุคลากรภายในโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการจัดการศึกษา ของโรงเรียนได้ก็จะส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนั้นดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และจากการสังเกต การสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาลับพบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาหรือโรงเรียนอยู่ในระดับน้อย ผู้ปกครองส่วนใหญ่ยังไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา สังเกตได้จากการเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองของแต่ละโรงเรียนยังมีน้อย ซึ่งนับว่าเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ผลการจัดการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ยังไม่เป็นไปตามความต้องการของชุมชนอย่าง

แท้จริง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา การมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษายุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษามาใช้เป็นต้นแบบ และใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง พัฒนา คุณภาพการบริหารงานในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพเป็นไปตามวัตถุประสงค์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษายุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
- 2. เพื่อศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษายุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mix Method Research) ผู้วิจัยดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนของสถานศึกษายุคใหม่ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา โดยศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของ ชุมชนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษายุคใหม่ จากแหล่งข้อมูลที่เป็นเอกสาร โดยศึกษาแนวคิดการมีส่วนร่วม ของชุมชน แนวคิดการจัดการศึกษาของสถานศึกษายุคใหม่ เครื่องมือที่ใช้ เป็นแบบวิเคราะห์เอกสาร วิเคราะห์ ข้อมูลโดยการสังเคราะห์เนื้อหา (Synthetic methods content) เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาของจังหวัดในภาคกลางตอนบน รวมจำนวนทั้งสิ้น 8,052 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาของ จังหวัดในภาคกลางตอนบน จำนวน 367 คน โดยการใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie, R. V. & Morgan D. W., 1970) กำหนดค่าความคลาดเคลื่อนที่ 5% ได้มาจากการใช้เทคนิคและการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยพิจารณาจากสัดส่วนประชากรในแต่ละจังหวัด

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในแต่ละจังหวัด

จังหวัด	จำนวนประชากร	ร้อยละของประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ชัยนาท	662	8.22%	30
พระนครศรีอยุธยา	2,095	26.01%	96
ลพบุรี	1,910	23.72%	87
สระบุรี	1,743	21.72%	79
สิงห์บุรี	591	7.34%	27
อ่างทอง	1,052	13.07%	48
รวม	8,052	100%	367

เครื่องมือที่ใช้ในวิจัย เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับองค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา ยุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ แบบสอบถาม ลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเพื่อศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อ องค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษายุคใหม่ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาของจังหวัดในภาคกลางตอนบน มีลักษณะเป็นแบบปลายปิด แบบมาตราส่วน

ประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert, R., 1967) และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เป็นคำถามปลายเปิด (Open ended) การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญในด้านการบริหารการศึกษาและกระบวนการมีส่วนร่วมทางการศึกษา จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60 ขึ้นไป จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach, L. J., 1990) ได้เท่ากับ .892 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล ไปยังกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 367 คน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามที่ตอบมาสมบูรณ์ จำนวน 367 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. การศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษายุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ (Experts) ที่มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ด้านการบริหารการศึกษา ไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 5 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษายุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้เชี่ยวชาญ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์หรือเก็บรวบรวมข้อมูล โดยกำหนดคำถามที่ครอบคลุมสอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ ในระหว่างการสัมภาษณ์ทำการบันทึกเสียงและจดบันทึกประเด็นสำคัญ เพื่อนำไปวิเคราะห์และเรียบเรียงให้ถูกต้อง และการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษายุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มีผลการวิจัยดังนี้

1. ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษายุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สรุปได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผลการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษายุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา โดยรวม (N = 367)

การมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษายุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การร่วมคิดตัดสินใจ	4.31	0.74	มาก
2. การร่วมวางแผน	4.28	0.60	มาก
3. การร่วมดำเนินงาน	4.16	0.63	มาก
4. การประเมินผล	4.11	0.77	มาก
5. การร่วมรับผลประโยชน์	4.04	0.79	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.18	0.38	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษายุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.38) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ใน ระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การร่วมคิดตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.74) การร่วม วางแผน ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.60) การร่วมดำเนินงาน ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.63) การประเมินผล ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.77) และการร่วมรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.79) ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษายุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา สรุปได้ดังนี้ 1) การร่วมคิดตัดสินใจ พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นตั้งแต่ เริ่มต้น มีการประชุมอย่างต่อเนื่องเพื่อระดมความคิดเห็นและการดำเนินการ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญที่สุดของการ สร้างความเข้าใจบริบทและความต้องการร่วมกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์เกื้อกูลกันระหว่างชุมชนและโรงเรียน ชุมชน มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและนโยบายของโรงเรียน ร่วมตัดสินใจกำหนดแผนพัฒนาการศึกษาของ สถานศึกษา โดยร่วมในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก ภายใน สภาพ ปัญหา แนวโน้มของสถานศึกษา กำหนดทิศทาง นโยบายวิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา 2) การร่วมวางแผน พบว่า ชุมชนมี ส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน เพื่อสร้างความไว้วางใจ ผู้บริหารควรเข้าไปพูดคุยกับผู้มีส่วน เกี่ยวข้องทุกฝ่าย รวมถึงองค์กรภาครัฐและเอกชน ร่วมวางแผนพัฒนาการศึกษา สถานศึกษา การจัดการเรียนรู้ ให้กับนักเรียน การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ การนำ เทคโนโลยีมาใช้ในการบริหาร การจัดการ เรียนรู้ เช่น AI ในการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนของครู การเพิ่มผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน การสร้างนวัตกรรมในสถานศึกษา 3) การร่วมดำเนินงาน พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมใน การปฏิบัติงานตามโครงการต่าง ๆ รูปแบบการดำเนินการขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการสนับสนุน หากเป็นการให้ งบประมาณอาจไม่จำเป็นต้องร่วมดำเนินการโดยตรง แต่หากเป็นการให้ความรู้ การเป็นวิทยากร หรือแหล่งเรียนรู้ ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนกิจกรรม เพื่อให้เห็นผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริงและเกิดการยืนยัน การพัฒนาการจัด การศึกษา การจัดการเรียนรู้ ทรัพยากรการจัดการเรียนรู้ การเรียนที่บูรณาการจากชีวิตจริง เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น ร่วมในกิจกรรมพัฒนาสถานศึกษา พัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียน ร่วมสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ยุคใหม่ผ่านระบบ เทคโนโลยี AI การสร้างวัฒนธรรมการมีส่วนร่วม การสร้างระบบการมีส่วนร่วมต่อเนื่อง ยั่งยืน ร่วมในการแก้ไข ปัญหา นักเรียน การพัฒนาผู้นำและการสืบทอด Leadership Pipeline การสร้างและพัฒนาผู้นำในทุกระดับทั้งใน โรงเรียนและชุมชน การสร้างความยั่งยืนในการมีส่วนร่วม ในการจัดการพัฒนาการศึกษา 4) การประเมินผล พบว่า ชุมชนควรมีบทบาทในการประเมินผล เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและความโปร่งใส การมีส่วนร่วมในระบบติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน การบริหารจัดการแบบ Good Government การจัดการศึกษา การจัดการเรียนรู้ ที่ผ่านระบบเทคโนโลยี นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักเรียน ตลอดจนความ พึงพอใจการบริการ การบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้ โดยการประเมินผลแบบออนไลน์ การใช้ Portfolio ดิจิทัล การประเมินโดยใช้การคิดวิเคราะห์ มีข้อมูลที่ถูกต้องเป็นปัจจุบันทันสมัย สามารถตัดสินใจกำหนดนโยบาย ได้ ระบบการติดตามและประเมินผล และการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ของครู และ 5) การร่วมรับผลประโยชน์ พบว่า ควรเน้นการแบ่งปันความรู้ ทักษะ และโอกาสที่เกิดจากการดำเนินงานของ โรงเรียน เช่น การอบรมอาชีพ การใช้ทรัพยากรร่วมกัน หรือกิจกรรมสร้างสัมพันธ์ภาพ แนวทางเหล่านี้ จะช่วยให้

เกิดความผูกพันและความร่วมมืออย่างต่อเนื่องระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ควรสร้างความเข้าใจร่วมกันตั้งแต่แรกเริ่มเกี่ยวกับเป้าหมาย ทิศทาง และผลประโยชน์ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างชุมชนกับสถานศึกษา โดยต่างฝ่ายต่างเข้าใจวิถีชีวิต วัฒนธรรมของชุมชน และบทบาทภารกิจของโรงเรียน การ PR ร่วมรับรู้ผลที่ประสบความสำเร็จผลการดำเนินงานที่เป็นปัญหา การร่วมโดยใช้ระบบเทคโนโลยี และสอดคล้องกับความเป็นจริงเชิงประจักษ์

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษายุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษายุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และสถานประกอบการ รวมทั้งบุคลากรภายในโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาของโรงเรียน ส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เนื่องจาก ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดวิเคราะห์ วิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคขององค์กรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและชี้แจงปัญหาต่าง ๆ ในการดำเนินงาน และแนะนำหรือให้คำปรึกษาเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขปัญหาในการดำเนินงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กอบกุล การควรคิด ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (กอบกุล การควรคิด, 2561) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนพร รัตนสุวรรณ และคณะ ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก (รัตนพร รัตนสุวรรณ และคณะ, 2564)

2. ผลการศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษายุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนที่เปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในการจัดการศึกษา เมื่อชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาย่อมจะช่วยขับเคลื่อนให้การบริหารจัดการศึกษาดำเนินไปตามความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน ช่วยให้สถานศึกษาได้รับการยอมรับจากชุมชน ซึ่งจะส่งผลให้ผู้ปกครองและชุมชนสนับสนุนทรัพยากรการศึกษา และให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ และบรรลุตามเป้าหมาย ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญในการบริหารโดยชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา มีอำนาจในการตัดสินใจ มีความรับผิดชอบ เพื่อสร้างพื้นที่ทั้งด้านการศึกษา ด้านการทำงาน และจิตใจที่มุ่งไปสู่ความสำเร็จ รวมถึงการสำรวจตรวจสอบความจำเป็นในเรื่องต่าง ๆ ที่นำมาสนับสนุนการจัดการศึกษา การระดมทรัพยากรท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทนุทรัพยากรเพื่อการศึกษา และเสนอแนวทางแก้ไขใหม่ ๆ ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ บำเพ็ญ

ไมตรีโสภณ และคณะ ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา พบว่า 1) ควรมีการสำรวจและจัดทำแหล่งการเรียนรู้และแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่น 2) ควรมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือและมีการกำหนดแผนงานร่วมกัน 3) ควรมีการสื่อสารที่ครอบคลุมทุกกลุ่ม 4) ควรสร้างแรงจูงใจในการมีส่วนร่วม และ 5) ควรเพิ่มการมีส่วนร่วมของชุมชนในด้านการเรียนการสอน การประเมินผลกิจกรรมหรือโครงการของสถานศึกษา (บำเพ็ญ ไมตรีโสภณ และคณะ, 2567) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Testa, K. C. ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาความร่วมมือในข้อตกลงด้านสิ่งอำนวยความสะดวกระหว่างโรงเรียนรัฐบาลประจำอำเภอในแคลิฟอร์เนีย กับหน่วยงานชุมชน: การพัฒนากลยุทธ์การปฏิบัติงาน อุปสรรค และปัจจัยสนับสนุนโรงเรียน เพื่ออธิบายกลยุทธ์ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาความร่วมมือในส่วนของปัจจัยที่สนับสนุนข้อตกลง ร่วมกัน โดยโรงเรียนประจำ อำเภอได้ดำเนินการพัฒนากลยุทธ์ความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้อง กับ หน่วยงานต่าง ๆ ในชุมชน เช่น หน่วยงานธุรกิจ บริการสาธารณะ องค์การทางศาสนา ศูนย์เด็กเล็ก ห้องสมุด สวนสาธารณะ และสถานที่พักผ่อนต่าง ๆ วิทยาลัย และกลุ่มผู้ปกครองที่ช่วยกันทำให้เกิด ประโยชน์ในการดำเนินการสร้างความร่วมมือในกลุ่มโรงเรียนบ้านเมืองและองค์กรต่าง ๆ ในการสนับสนุนทรัพยากรให้มากที่สุด รวมทั้งความพยายามในการนำเสนอให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาร่วมกัน และยังพบว่า ความสำคัญของการขยายความร่วมมือที่มาจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียใน โรงเรียน วงการธุรกิจ และการบริการของรัฐบาล ซึ่งได้รับการยอมรับว่าเป็นวิธีการที่จะสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ทั้งนี้ผ่านการดำเนินการและการสนับสนุนด้วยนโยบายของหน่วยกำหนดนโยบาย ซึ่งฝ่ายการเมืองได้มีการส่งเสริมที่จะนำมาให้เกิดความร่วมมือเพื่อสร้างประโยชน์สู่ชุมชน และมีการกระตุ้นให้สถาบันผู้ผลิตผลักดันสิ่งอำนวยความสะดวกที่เป็นประโยชน์ต่อวงการศึกษาและความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษาสำหรับทุกวัยเพื่อชุมชนได้ดำเนินการพัฒนาต่อไป (Testa, K. C., 2000)

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษายุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พบว่า 1) การมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษายุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และ 2) แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษายุคใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ได้แก่ การร่วมคิดตัดสินใจ ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและนโยบายของโรงเรียน และแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา การร่วมวางแผน ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน และนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การร่วมดำเนินงาน ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนกิจกรรม เพื่อให้เห็นผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริง การประเมินผล ชุมชนเข้ามามีบทบาทในการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและความโปร่งใส และการร่วมรับผลประโยชน์ เน้นการแบ่งปันความรู้ ทักษะ และโอกาสที่เกิดจากการดำเนินงานของโรงเรียน เพื่อช่วยให้เกิดความผูกพันและความร่วมมืออย่างต่อเนื่องระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ ดังนี้ 1) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 2) ควรศึกษารูปแบบการบริหารการมีส่วนร่วม

ร่วมชุมชนที่มีต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา และสถานศึกษาอื่น ๆ และ 3) ควรศึกษาปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับบริบทสถานศึกษาอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). หลักสูตรพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อรองรับการกระจายอำนาจสำหรับผู้บริหาร การศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา. นครปฐม: สถาบันพัฒนาครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา.
- กอบกฤษ การควรคิด. (2561). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์นิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บำเพ็ญ ไมตรีโสภณ และคณะ. (2567). แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของ สถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 9(10), 1294-1309.
- รัตนพร รัตนสุวรรณ และคณะ. (2564). แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2. *วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์*, 6(3), 2-16.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 - 2561). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of Psychological test*. (5th ed.). New York: Harper Collins.
- Krejcie, R. V. & Morgan D. W. (1970). "Determining Sample Size for Research Activities". *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Likert, R. (1967). "The Method of Constructing an Attitude Scale", *Reading in Attitude Theory and Measurement*. New York: Wiley & Son.
- Testa, K. C. (2000). *A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree Doctor of Education in Educational Leadership*. California: University of La Verne.